

บทที่ 1

บทนำ

หลักการเหตุผลและปัญหาการศึกษา

รัฐบาลไทยได้กู้เงินจากธนาคารโลกมาใช้เป็นงบประมาณในการดำเนินงานโครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยประสบอยู่คือ ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งที่จะแปรวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เป็นโอกาสที่จะปฏิรูปสังคมไทย โดยมีการปรับฐานความคิดใหม่มุ่งเน้นเศรษฐกิจแบบพอเพียงและชุมชนฐานล่าง รวมทั้งผนึกกำลังร่วมกันทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาสังคม และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคมท้องถิ่น โดยยึดถือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ตลอดจน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน และประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น โดยการสนับสนุนงบประมาณให้กับโครงการที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐตามแผนโครงการที่มีอยู่แล้วซึ่งสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมได้ด้วยความรวดเร็ว และแนวทางที่สอง เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กิจกรรมและโครงการที่เสนอโดยชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างทางสังคมและการกระจายอำนาจ

โดยกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารออมสินเป็นผู้บริหารจัดการ 2 กองทุน คือ (1) กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund หรือ SIF) เป็นกองทุนที่ให้ความสนับสนุนแบบให้เปล่าแก่ชุมชน (2) กองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค (Regional Urban Development Fund หรือ RUDF) เป็นกองทุนที่ให้เงินกู้แก่เทศบาลมีเป้าหมาย เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนทั้งชนบทและในเมือง เพื่อการฟื้นฟูวิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติสังคม ไปสู่การพึ่งตนเองในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อให้มีการฟื้นฟูสังคมฐานล่าง ให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการกระจายอำนาจ โดยเน้นที่ชุมชนฐานล่างและองค์กรชุมชนที่มีการรวมตัวกันมาก่อนและมีศักยภาพในการจัดการ เพื่อให้เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมตรวจสอบระหว่างองค์กรชุมชนร่วมกับองค์กรท้องถิ่นและภาคีต่าง ๆ ในท้องถิ่น (2) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ

ในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนและองค์กรท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาวและสามารถขยายเครือข่ายไปทั่วประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เป็นขบวนการที่เข้มแข็ง มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (3) เพื่อสนับสนุนให้เกิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง โดยจัดตั้งองค์กรธุรกิจชุมชน ระดับท้องถิ่นที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของธุรกิจชุมชน บริหารจัดการและเป็นภูมิคุ้มกันระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของท้องถิ่น (4) เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน (5) เพื่อกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง โดยสนับสนุนให้เกิดประชาสังคมและธรรมรัฐในระยะยาว โดยการร่วมมือเป็นพหุภาคีระหว่างองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน และสถาบันวิชาการ

สำหรับโครงการที่อยู่ในข่ายได้รับการสนับสนุน จากโครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาความสามารถและการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน (เศรษฐกิจพอเพียง) เช่น ธุรกิจแยกขยะ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศูนย์ธุรกิจชุมชน ศูนย์สาธิตการเกษตร เกษตรผสมผสาน ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการเกษตร เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เกษตรแปรรูป นางข้าวชุมชน ลานค้าชุมชน เป็นต้น (2) โครงการด้านสวัสดิการและความปลอดภัยของชุมชน เช่น ศูนย์การแพทย์ทางเลือกสมุนไพรเพื่อการพึ่งพาตนเอง ศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ ศูนย์สมุนไพรเพื่อพึ่งพาตนเอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ป่วยติดเชื้/ผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นต้น (3) โครงการด้านการฟื้นฟูอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การปลูกป่า ดูแลป่า ป้องกันไฟป่า การป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำ การจัดการน้ำเสียและขยะ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นต้น (4) โครงการด้านการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถของกลุ่มและเครือข่าย เช่น การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การทำศูนย์ข้อมูลชุมชน จดหมายข่าว หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน การศึกษาดูงาน สัมมนา สวัสดิการ และระบบข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกโครงการที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มาทำการศึกษาเพียงหนึ่งโครงการเท่านั้น คือ “โครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในลุ่มน้ำแม่มอก” ของเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยโครงการนี้ขอรับการสนับสนุนจากโครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคมกองทุนชุมชน) จำนวนเงิน 1,655,916.00 บาท (หนึ่งล้านหกแสนห้าหมื่นห้าพันเก้าร้อยสิบหกบาทถ้วน) และมีงบประมาณสมทบจากชุมชนอีก จำนวน 334,100.00 บาท (สามแสนสามหมื่นสี่พันหนึ่งร้อยบาทถ้วน) โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ จำนวน 8,208 คน พื้นที่ของโครงการจะครอบคลุม 19 หมู่บ้าน ในตำบลแม่มอก 8 หมู่บ้าน และตำบลเวียงมอก

11 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่หลักในตำบลแม่มอก 4 หมู่บ้าน ตำบลเวียงมอก 6 หมู่บ้าน รวม 10 หมู่บ้าน
พื้นที่ขยาย ในตำบลแม่มอก 4 หมู่บ้าน ตำบลเวียงมอก 5 หมู่บ้าน รวม 9 หมู่บ้าน

สภาพทั่วไปของตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอก

1. ที่ตั้ง

ตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอก เดิมเป็นพื้นที่ที่ชาวกะเหรี่ยงอพยพมาตั้งถิ่นฐาน ต่อมาได้มีราษฎรในเขตอำเภอแม่ทะ อำเภอสบปราบ ได้ย้ายตั้งถิ่นฐาน ในอดีตบริษัททำไม้ของประเทศอังกฤษมาดำเนินการในเขตตำบลนี้ จึงทำให้มีประชากรอพยพเข้ามามากขึ้น ที่ตั้งของตำบลแม่มอกอยู่ห่างจากอำเภอเถิน ประมาณ 15 กิโลเมตร โดยอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเถิน มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1048 สายเถิน – ทุ้งเสลี่ยม

ตำบลแม่มอกมีขอบเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อำเภอศรีสาขาน้อย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลแม่ปะ และตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ตำบลเวียงมอกมีขอบเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อ	อำเภอบ้านตาก อำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	อำเภอทุ้งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลแม่วะ ตำบลเถินบุรี และตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ของตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอก ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพื้นที่สูงและภูเขาประมาณร้อยละ 90 ที่เหลือร้อยละ 10 เป็นที่ราบแคบ ๆ ระหว่างหุบเขา ระดับความสูงระหว่าง 220 เมตร ถึง 1,100 เมตร บริเวณพื้นที่สูงส่วนใหญ่ยังคงปกคลุมด้วยทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ บริเวณภูเขาเป็นแหล่งต้นน้ำของลำห้วยโครงช้าง หัวริน และลำน้ำแม่มอก

ในการคมนาคมนั้นใช้ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1048 สายเถิน – ท่งเหล็กเป็นหลัก การเดินทางใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ เพราะพื้นที่ของตำบลจะอยู่ในหุบเขา ซึ่งยากต่อการติดต่อ

3. การใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้านตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอก

ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอกได้ใช้ป่าเป็นแหล่งหาปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต ในช่วงว่างหลังจากการทำนา ทำไร่ ชาวบ้านจะไปเสาะหาอาหารในป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวาน ฯลฯ เอาไว้บริโภค และอาศัยสมุนไพรจากป่ามาทำยารักษาโรค และเนื้อสัตว์จากป่ามาเป็นอาหาร เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 7 กลุ่ม คือ

3.1 หน่อไม้ จากไผ่ไร่ หน่อไม้มีจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ซึ่งออกระหว่างเดือน 8 – 12 เหนือ (เดือนพฤษภาคม – เดือนกันยายน)

3.2 เห็ด ได้แก่ เห็ดแป๊ะ เห็ดไข่ เห็ดไข่ห่านไข่เหลือง เห็ดถอบ เห็ดโคน ซึ่งออกในฤดูฝนและเห็ดลมในฤดูหนาว

3.3 ผักนานาชนิด เช่น ผักหวาน ผักกูด ผักหนาม ชะอม เป็นต้น

3.4 ไม้ไผ่ เช่น ไผ่ไร่ ไผ่บง ไผ่ตง ไผ่ซาง ไผ่ข้าวหลาม

3.5 พืชสมุนไพร เช่น เป้าหลวง เป้าเลือด สมจีน เป็นต้น

3.6 ไม้สัก ไม้มะค่า ไม้เหียง ติง เปา แดง พลวง ซึ่งเป็นไม้ยืนต้นเนื้อแข็ง

ใช้สร้างบ้านและสาธารณะประโยชน์ในชุมชน

3.7 สัตว์ที่ใช้เป็นอาหาร เช่น หมูป่า กระรอก กระต่าย แล่น ตุ่น ไก่ป่า นก รวมถึงแมลงชนิดต่าง ๆ ที่นิยมนำมาบริโภคเป็นอาหาร

จากป่าที่เป็นศูนย์รวมของปัจจัยในการดำรงชีวิตชาวบ้าน ตำบลแม่มอกและตำบลเวียงมอกจึงมีการแบ่งประเภทของป่าตามการใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. แบ่งตามความสมบูรณ์ ได้แก่

- ป่าทึบ หรือป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าประเภทนี้มีไม้ใหญ่พวกไม้สัก ไม้มะค่า ไม้เหียง ไม้ติง ป่าประเภทนี้มีความสมบูรณ์อยู่มาก มักเป็นป่าใหญ่ที่อยู่ไกลจากหมู่บ้านอยู่บนเขา เช่น คอยแม่มอก ม่อนดอกเอียง ห้วยแห้ง ห้วยแม่เพลม พืชผักที่สำคัญได้แก่ เพกา กลิ้วป่า มะไฟ มะค่า ขมิ้น ข่า กระชาย ผู้ที่เข้าไปในป่าประเภทนี้มักจะเป็นชาวบ้านที่ต้องการไปเก็บเห็ด ตัดไม้ หางของป่าอื่น ๆ

- ป่าแพะ หรือป่าเต็งรัง ได้แก่ ป่าที่ขึ้นอยู่บริเวณดินดินและดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นป่าใกล้หมู่บ้าน มีพืชผักหลายอย่าง เช่น ผักหวาน มะริดไม้ ส้มป่อย เป็นต้น
 - ป่าเหล่า หรือป่ารุ่นสอง เป็นป่าที่ฟื้นตัวจากการทำไร่ มักเป็นป่าไม้ไผ่หลายประเภท เช่น ไผ่ข้าวหลาม ไผ่ซาง ไผ่ไร่ ไผ่บง ซึ่งไผ่เหล่านี้เป็นแหล่งของอาหารสำคัญ คือ หน่อไม้และลำต้นไผ่ โดยเฉพาะ ไผ่ซางชาวบ้านจะนำมาเหลาเป็นตอกเพื่อมัดกล้าข้าว
2. แบ่งตามชนิดของต้นไม้ เช่น ป่าสัก ป่าติง ป่าคู้ ป่าไผ่ ป่าเหียง เป็นต้น โดยเน้นที่บริเวณนั้น ๆ มีพืชหลักประเภทไหนอยู่
 3. แบ่งตามสถานที่ เช่น ป่าแม่มอกหัวน้ำ ป่าห้วยแม่เพลม ป่าห้วยแห้ง เป็นต้น ป่าที่สมบูรณ์ที่สุดคือ ป่าแม่มอกหัวน้ำ จะเป็นป่าต้นน้ำลำน้ำแม่มอก
 4. ป่าประเพณี ความเชื่อ ได้แก่ ป่าหัว หรือป่าช้า ป่าชนิดนี้จะอยู่กลางหมู่บ้าน ห่างจากชุมชนประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านได้ประกอบพิธีเผาศพ ซึ่งป่าหัว หรือป่าช้าจะเป็นป่าแพะ ไม้เหียง ไม้พลวง ไม้พยอม ชาวบ้านจะไม่ค่อยมาเก็บหาพืชผัก อาหาร หรือตัดไม้ เพราะเชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และวิญญาณต่าง ๆ อาศัยอยู่ในป่านี้ ป่าหัวจึงเป็นป่าที่ถูกรักษาด้วยความเชื่อ

การดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง และโครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ที่ผ่านมาไม่อาจทราบได้ชัดเจนว่าผลการดำเนินโครงการจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด ประกอบกับการดำเนินโครงการมักจะมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารโครงการ การใช้งบประมาณ การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการดำเนินโครงการมีประสิทธิผลหรือไม่เพียงใด โครงการสามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติหรือไม่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ทำลายป่าเป็นผู้รักษาป่าและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนหรือไม่เพียงใด โครงการมีการส่งเสริมอาชีพใหม่และพัฒนาอาชีพเดิมเพื่อการพึ่งพาตนเองได้เพียงใด ดังนั้นจึงควรมีการประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลของการศึกษาไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ 3 ข้อ คือ

- เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านได้กลายเป็นผู้รักษาป่าหรือใช้ป่าอย่างประหยัดและยั่งยืน
- เพื่อส่งเสริมอาชีพใหม่และพัฒนาอาชีพเดิมให้สามารถนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง
- เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของชาวบ้าน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีการกำหนดขอบเขตอยู่ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยมีการกำหนดพื้นที่หลัก 2 ตำบล จำนวน 10 หมู่บ้าน คือ ตำบลแม่มอก จำนวน 4 หมู่บ้าน ตำบลเวียงมอก จำนวน 6 หมู่บ้าน

2. ขอบเขตเนื้อหา ครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

2.2 การปฏิบัติตัวของสมาชิก โครงการ ฯ ในด้านการจัดการป่าก่อนเข้าร่วม

โครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ

2.3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

คือ

2.3.1 ชาวบ้านกับการรักษาป่าอย่างยั่งยืน

2.3.2 การพัฒนาอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเอง

2.3.3 การพัฒนาความรู้ความสามารถ

3. ขอบเขตระยะเวลา ผู้ศึกษาทำการประเมินโครงการที่ดำเนินการอยู่ระหว่าง พ.ศ.

นิยามศัพท์

โครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม หรือ SIF หรือ กองทุนชุมชน หมายถึง โครงการที่กระทรวงการคลังมอบหมายให้ธนาคารออมสิน เป็นผู้บริหารจัดการเงินกู้ที่รัฐบาลกู้มาจากธนาคารโลก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อให้มีการฟื้นฟูชุมชนฐานล่าง เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ เพื่อสนับสนุนให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง สนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน และเพื่อกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเป็นกองทุนที่ให้การสนับสนุนแบบให้เปล่า

องค์กรชุมชน หมายถึง การรวมตัวของประชาชนในชุมชน และมีการทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เช่น การปลูกป่า ดูแลป่า เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหา สาเหตุ ให้ข้อมูล การวางแผนและดำเนินงาน ปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ประสิทธิผลของโครงการ หมายถึง ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน โดยองค์การชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ซึ่งมีดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ประชาชนมีความตระหนัก เห็นความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้

ความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการป่า หมายถึง ประชาชนมีความตระหนัก มีวิธีการวางแผน ดำเนินการในด้านการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

การพัฒนาอาชีพ หมายถึง การหาแนวทางในการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนที่มีความเหมาะสมกับชุมชนและความต้องการของตลาดเพื่อการสร้างรายได้ แทนการตัดไม้ทำลายป่า

การพัฒนาความรู้ความสามารถ หมายถึง การส่งเสริม หรือหาแนวทาง ในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านในชุมชนให้ความรู้เท่าทันในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น